

forlangt, at Valget af Rektorer skulde være ganske frit, saa kan jeg til en vis Grad være enig med det ærede Medlem ligeoverfor det nærværende Forslag, thi saaledes som dette nu er fremmet i Landstinget, forekommer det mig, at man ligesaa godt, ja endogaa bedre, kunde give Valget af Rektor selvstændig frit, thi det at knytte Betingelsen for at være Styret af en Skole f. Ex. dertil, at Vedkommende har taget Magisterkonferents i et enkelt Sprog, som maasse ikke læres i Skolen, forekommer mig at være det Samme som slet Intet. Naar det ærede Medlem imidlertid satte dette i Forbindelse med Skolens opdragende Virksomhed og mente, at man nu var kommen til Erkendelse heraf, saa tror jeg, han feiler, naar han anser dette for noget Nyt; det er ikke først i de senere Aar, at man har erkendt, at Skolen havde en opdragende Virksomhed; nei, tværtimod, det er en gammel Historie, det er mange Gange og paa mange Maader kommet frem, men det gaar her som med alle andre Ting, at der til forskjellige Tider er enkelte Sider, der blive mere fremhævede. Det er altsaa, som sagt, ikke noget Nyt, at Skolen skal og bør have en opdragende Virksomhed. Denne har den imidlertid først og fremmest igjennem selve Fagene; en sund og grundig Undervisning medfører en Tankeens Flugt, en Villiens Flugt og virker derigjennem opdragende; men medens man stærkt fremhæver den opdragende Indflydelse, vil jeg efter min Erfaring udtale, at man i visse Kredse samtidig i sin Undervisningsmaade modarbejder det angivne Niemed, idet man gjør den hele Undervisning saa løs og fordrer saa liden Anstrængelse af Eleverne, at den bliver selvstændig uopdragende (Latter.) Sa det ærede Medlem har Lov til at le saameget, som han vil, men jeg tror, at han gjorde bedre i at gjendrive mig, naar vi komme til en alvorlig Forhandling om denne Sag. Der er i den Nødvendighed gennem egen Anstrængelse at maatte tilegne sig Stoffet en Udvikling af Tankeevnen og en Styrkelse af Villien, som har en gjennemgribende Indflydelse paa Mandens senere Virksomhed, og jo mere man løsner i den Henseende, desto mere tror jeg man arbejder imod det Maal, man sætter sig, at udvikle frie, kraftige Personligheder. Naar endelig det ærede Medlem vilde gjøre gjældende, at man slet ikke vilde tage Hensyn til Fagene, saa maa jeg sige, at jeg netop tror, at man skal tage meget Hensyn dertil, det vil sige, den Mand, der er i Stand til at overse flere Fag, til at have et Overblik over en Cyklus af Fag, er mere stiftet til at afvæie de Krav, der fra forskjellige Sider kunne stilles, og til at begrænse dem paa rette Maade, end naar man, som her efter Forslaget, tager Folk, der ensidig ere udviklede i et enkelt Fag. Jeg skulde derfor tværtimod ønske, at man fordrede flere Kvalifikationer for at opnaa denne Plads, nemlig at de Mænd,

der aspirerede til en saadan Plads, være hjemme i de Hovedfag, der skulde læres i Skolen; thi, hvorledes skal en Rektor med nogen virkelig Overlegenhed kunne gjøre sin Mening gjældende med Hensyn paa, at en Lærer f. Ex. driver det for vidt i sit Fag, naar han ikke har saa megen Kundskab til de forskjellige Retninger, at han kan hævde denne sin Mening lige overfor Faglæreren. Jeg tror altsaa, at den Mand, der kun besidder Kundskab i et enkelt Fag, ikke vil kunne udføre netop det, som de Herrer mene, og som jeg ogsaa mener, skal være en Rektors Opgave, nemlig, at lede Undervisningen saaledes, at de enkelte Fag ikke hævde sig ensidig frem paa de andres Bekostning. Alle disse Betragtninger, som jeg her kun løselig har berørt, saae jo imidlertid, som sagt, ikke nogen synderlig Betydning her, og jeg skal derfor heller ikke føre dem videre, men jeg har kun fundet Opfordring til at udtale dem, fordi de gaa i en noget forskjellig Retning fra det, som det ærede Medlem gjorde gjældende, uagtet jeg i flere af de Forudsætninger, han gik ud fra, og flere af de Punkter, han fremhævede, kunde være enig med ham; men jeg tror ganske vist, at de Mibler, han vilde anvende, netop maa føre til det modsatte Resultat.

Ministeren for Kirke- og Undervisningsvæsenet (Fischer): Jeg tilstaar, at det var mig en Overraskelse, da jeg hørte den første ærede Læser meddele, at dette Forslag var kommet igjen, jeg tror det var ottende Gang, thi jeg havde ikke forestillet mig, at det i en saa høj Grad var en Gjenganger; men Gaaden løses derved, at et lignende Spørgsmaal som det nu foreliggende har været forhandlet under Lønningssloven, der uregtelig for det lærde Skolevæsens Vedkommende er kommen igjen i en meget lang Marække. Sjøndt det er muligt at knytte Spørgsmaalet om, hvad der skal kræves af den, der bliver ansat ved en Skole, til Forslaget om en Lønningsslov for Skolen, saa er det dog i og for sig to aldeles forskjellige Ting, som vel tilfældig og maasse stundom bekvemt kunne knyttes sammen, men som ikke paa nogen Maade nødvendig høre sammen. Der er altsaa slet ingen Grund til at kræve det ene af disse Spørgsmaal sat i Forbindelse med det andet som Noget, der betinger begge, thi en saadan Forbindelse er der ikke mellem Lønningssloven og Loven om de Egenfaber, der fordres af dem, som skulle ansættes i det lærde Skolevæsens Tjeneste. Nu er det jo vist, at det har særlig Vanskelighed at stifte en Lønningsslov for det lærde Skolevæsen igjennem. — Loven om Lønningerne under Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet har været behandlet i en temmelig lang Marække uden at give noget Resultat, og da man endelig kom til et Resultat for en Del af dette Instituts Vedkommende, blev udtrykkeelig det lærde Skolevæsen staaende tilbage.